Izobraževalni program

Živeti v multikulturni družbi

Novo mesto, december 2015

ISO 9001 BUREAU VERITAS Certification

eea grants norway grants

REPUBLIKA SLOVENIJA
SLUŽBA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA RAZVOJ IN EVROPSKO KOHEZIJSKO POLITIKO

KAZALO

A. SPLOŠNI DEL 3
1. IME PROGRAMA 3
2. UTEMELJENOST PROGRAMA 3
3. CILJNA SKUPINA 8
4. CILJI PROGRAMA 8
4. 1 Splošni cilji programa: 8
4. 2 Cilji po področjih 8
4.2.1. Cilji po področjih v prvem modulu 8
4.2.2. Cilji po področjih v drugem modulu 8
4.2.3. Cilji po področjih v tretjem modulu 9
4.2.4. Cilji po področjih v četrtem modulu 9
5. TRAJANJE PROGRAMA 9
6. POGOJI ZA VPIS, NAPREDOVANJE, DOKONČANJE PROGRAMA 10
6. 1 Vpisni pogoji 10
6. 2 Pogoji za napredovanje 10
6. 3 Pogoji za dokončanje programa 10
B. POSEBNI DEL 11
7. ORGANIZACIJA IZOBRAŽEVANJA 11
7. 1 Časovna razporeditev 11
7. 2 Zagotavljanje pogojev za izvedbo programa 11
7. 3 Priporočeno število udeležencev 11
7. 4 Vključevanje udeležencev 11
7. 5 Priporočene oblike za izvajanje 11
7. 6 Metodično-didaktična priporočila 12
7.6.1. Priporočene metode dela 12
7.6.2. Temeljna načela izpeljave programa 12
8. KATALOG ZNANJ 12
8. 1 Vsebine programa 12
8. 2 Standardi znanja in spretnosti 13
9. PREVERJANJE IN OCENJEVANJE ZNANJA IN SPRETNOSTI 16
10. KADROVSKI POGOJI, KI JIH MORAJO IZPOLNJEVATI IZVAJALCI IZOBRAŽEVALNEGA PROGRAMA 16
11. LISTINA 16
12. UČNO GRADIVO 16
13. SESTAVLJALCI PROGRAMA 16
14. VIRI 17

A. SPLOŠNI DEL

1. IME PROGRAMA

Živeti v multikulturni družbi

2. UTEMELJENOST PROGRAMA

Program je nastal v sklopu projekta Sodelovanje za zdravje Romov in je namenjen strokovnim delavcem, ki vsakodnevno delajo z Romi. Pri pripravi programa smo upoštevali evropska izhodišča, priporočila in usmeritve nacionalnih dokumentov in predloge strokovnih delavcev, ki so sodelovali pri pripravi nacionalnih poročil ter pri anketiranju z namenom ugotavljanja njihovega znanja in potreb za boljše izvajanje različnih aktivnosti za ciljno skupino Romov.

Projekt Sodelovanje za zdravje Romov se izvaja s ciljem zmanjšati razlike v zdravju med skupinami uporabnikov. Pri zbiranju in analizi podatkov smo upoštevali tiste, ki v programu za strokovne delavce lahko največ prispevajo k spoznavanju ciljne skupine in izboljšanju sodelovanja stroke za izvajanje aktivnosti za Rome v jugovzhodni regiji Slovenije.

Na evropski ravni smo izhajali iz dokumenta Zdravje 2020 (Zdravje 2020, SZO 2014, str. 6 in 7), v katerem je *vlaganje v zdravje z vseživljenjskim pristopom in opolnomočenje ljudi* eden izmed prednostnih področjih evropskih izhodišč za zdravje. Opredeljuje pa naslednje prednostne vidike:

- nudenje podpore dobremu zdravju skozi vsa življenjska obdobja, kar prinaša pomembne gospodarske, družbene in individualne koristi (demografske spremembe, zdravje od nosečnosti do aktivnega staranja),
- priprava programov za krepitev zdravja, ki temeljijo na načelih vključevanja in opolnomočenja posameznikov (izboljšanje zdravstvene pismenosti, podpora samostojnemu življenju in omogočanje, da je najbolj zdrava izbira tudi najlažja),
- izvajanje stroškovno učinkovite politike, ki neposredno in redno okrepi zdravje in blagostanje prebivalstva (praktične izkušnje, nacionalne strategije za krepitev zdravja – podporno okolje in pristopi),
- krepitev programov za promocijo duševnega zdravja (upoštevati, da vsak četrti prebivalec Evropske unije v svojem življenju izkusi katero od duševnih motenj) in
- izvajanje strateških poudarkov na zdravem življenju mladih in starejših (poudarek na medgeneracijskih dejavnostih, medvrstniško izobraževanje, vključevanje v mladinske organizacije in programe zdravstvenega opismenjevanja).

Predstavniki Nacionalnega instituta RS za javno zdravje so svojo raziskavo strnili v specialističnem delu z naslovom *Izboljšanje dostopnosti do zdravstvenih storitev za Rome na področju Dolenjske* (2010) in pri tem izpostavili stanje odzivnosti Romov v preventivnih zdravstvenih programih. Pri razvoju programa smo upoštevali tudi te podatke, ki poudarjajo da

- se Romi preventivnih programov, ki jih omogoča zdravstveni sistem, ne udeležujejo zaradi negativnega odnosa zdravstvenega osebja do Romov,
- ima zdravstveno osebje, ki dela z Romi, mnogokrat premalo znanja o njihovi kulturi in tradiciji,
- je za zdravje romskih žensk zelo pomembno, da dobijo čim več informacij o spolni vzgoji takrat, ko jih tema zanima: ob sistematskih pregledih, ob pregledih pri zdravniku ali ob obisku patronažne sestre na domu,
- je zelo pomembno delo z Romi v njihovem naselju, kjer se lahko vprašanja in problemi rešujejo v majhnih skupinah v domačem okolju.

Pri pripravi in razvoju programa smo upoštevali tudi drugo poročilo Vlade RS o položaju Romske skupnosti v Sloveniji (2012) v tistem delu, v katerem je Ministrstvo za zdravje na podlagi poročil Zavodov za zdravstveno varstvo Novo mesto, Murska Sobota in Ljubljana podalo ključne podatke o položaju Romov na področju zdravja. Komisija Vlade RS za zaščito romske skupnosti (tako v poročilu) je na svoji seji dne 18. 11. 2011 sprejela dva sklepa, in sicer, (1) da »se je seznanila z aktivnostmi Ministrstva za predstavljene zdravje na področju zdravstvenega stanja Romov in spodbuja še nadaljnje izvajanje delavnic za Rome« ter (2) da »predlaga usposabljanje zdravstvenega osebja za delo z Romi na območju, kjer Romi živijo«.

V vladnem poročilu je bilo za področje jugovzhodne regije izpostavljenih nekaj problematik, zato Vlada predlaga, da se v reševanje problematik aktivneje vključijo tudi institucije izven zdravstva. V vladnem poročilu (str. 24-31) izpostavljajo naslednje problematike na področji zdravja, ki naj bi jih reševali interdisciplinarno:

- Problematika nizke precepljenosti romskih otrok.
- Dodatna spodbudo romskim družinam za vključevanje v sistematske preglede.
- Ponekod še vedno trajajoči slabi bivalni pogoji in slabe higienske razmere.
- Neprosvetljenost, nezaposlenost in zasvojenost Romov.
- Ponekod še neurejeno zdravstveno zavarovanje.
- Nespoštljiv odnos do zdravstvenega osebja (grožnje, izsiljevanja, fizični konflikt).
- Veliko število obravnavanih Romov v času nujne medicinske pomoči.
- Slabše področje razumevanja in socializacije pri otrocih: prepoznavanje barv, razumevanje besed in pojmov. Večinoma se pogovarjajo v romskem jeziku in šele po četrtem letu je slovenski jezik tudi njim bolj razumljiv. Zelo malo otrok je vključenih v vzgojno varstvene organizacije.

- Pri sistematskih pregledih šolarjev so pri romskih in drugih otrocih odkriti naslednji problemi: kariozno zobovje, slabši vid, večinoma tudi debelost. Pogost problem je motnja koncentracije, zaradi česar je potrebna dodatna učna pomoč.
- Obiski romskih otrok zaradi zdravstvenih težav so zelo pogosti. Najpogostejša so prehladna obolenja, vnetja dihal in srednjega ušesa, angine ter prebavne težave. V poletnem času so pogostejše alergije kože, poškodbe, opekline z ognjem, padci, udeležbe v prometnih nesrečah. Manj pa je zaznati nalezljivih bolezni, kot so uši in garje.
- Romi potrebujejo stalnost - tako glede strokovnih delavcev kot tudi glede odnosa, ki mora temeljiti na zaupanju in spoštovanju.
- Dobro je poznati njihove navade, njihov način razmišljanja, čustvovanja in reagiranja.
- Na področju promocije in skrbi za zdravje Romov bi bila potrebna dodatna izobraževanja o osnovnih zdravstvenih stanjih, ukrepih in učinkoviti skrbi za svoje zdravje. Predvsem pa bi bilo potrebno osveščati Rome o škodljivem življenjskem slogu, ki ga seboj nosijo kajenje, alkoholizem in droge.
- Romi so zelo zaskrbljeni za zdravje svojih majhnih otrok (dojenčkov, predšolskih do dveh let) ob akutni bolezni in ne znajo oceniti resnosti zdravstvenega stanja.

V fazi priprave programa smo povabili tudi strokovne delavce, ki delajo z Romi, k sodelovanju v anketnem vprašalniku o njihovem znanju in potrebah za delo z Romi. Vprašalnik je bil sestavljen iz šestih vprašanj, anketiranje pa smo izvedli v elektronski obliki s pomočjo spletnega orodja GoogleDrive v mesecu septembru in oktobru 2015. V nadaljevanju predstavljamo vprašanja in odgovore sodelujočih, ki so vplivali na nadaljnji razvoj programa.

Vprašanje 1:
Kaj že veste o multikulturalizmu in komunikaciji v večkulturnem okolju?

Odgovori:
Večina anketirancev (47,4%) je odgovorila, da imajo nekaj znanja ali izkušenj, 15,8% ne ve ničesar o tej temi, 21,1% ima osnovne znanje o vprašani tematiki, veliko izkušenj z delom v multikulturnem okolju pa ima 15,8% vprašanih.

Vprašanje 2:
Koliko informacij in znanja imate o življenju in odnosih v romski skupnosti?

Odgovori:
Vsi anketiranci imajo osnovno znanje o življenju in odnosih v romski skupnosti, in sicer ima več kot polovica vprašanih (52,6%) osnovno znanje, nekaj več znanja ima 42,1% vprašanih, največ znanja o romski skupnosti pa ima 5,3% vprašanih.

Vprašanje 3:
Koliko izkušenj imate z delom z romsko populacijo?

Odgovori:
Malo izkušenj ima 15,8% vprašanih, več izkušenj ima večina vprašanih, in sicer 47,4% anketirancev, največ oz. veliko izkušenj ima 36,8% strokovnih delavcev.

Vprašanje 4:
Ali se znate odzvati, kadar sogovornik z vami deli stereotipe o Romih?
Odgovori:
21,1% vprašanih ni prepričanih, ali se lahko odzovejo, 36,8% anketirancev bi se mogoče lahko odzvalo, največ vprašanih (42,2%) pa je prepričanih, da se lahko sooči s stereotipi, ker imajo potrebno znanje o Romih.

Vprašanje 5:
Ali poznate poglavitne komunikacijske metode, ki se uporabljajo v konfliktnih situacijah?
Odgovori:
Osnovno znanje ima 47,4% vprašanih, nekaj več znanja ima 42,1% strokovnih delavcev, veliko izkušenj s komunikacijo v konfliktnih situacijah pa ima le 10,5% vprašanih.

Vprašanje 6:
Katera znanja in informacije opažate, da vam primanjkuje pri vašem delu z romsko populacijo?
Odgovori:

- Morda mi manjka nekaj informacij z drugih delovnih področij. Dobrodošlo bi bilo bolj pogosto medsebojno povezovanje in izmenjava informacij.
- Znanja s področja mediacije.
- Komunikacijske metode v konfliktnih situacijah.
- Metode, ki se uporabljajo v konfliktnih situacijah. Odnosi v romski skupnosti.
- Zagotovo primanjkujejo informacije s področja same kulture romske skupnosti, njihovih potreb in načina življenja.
- Poznavanje romskega jezika (!) boljši vpogled v njihov vsakdan (vpogled v njihov način življenja).
- Poznavanje njihovih navad in običajev - poznavanje njihovega načina razmišljanja (zakaj tako).
- Zanima me predstavitev mreže pomoči po Sloveniji in možnosti sodelovanja zavodov za prestajanje kazni zapora z drugimi inštitucijami. Zanimajo me možnosti vključevanja romske populacije v delovne procese v času po prestani kazni.
- Izpopolnjevanje.
- Več znanja o romski kulturi in jezik.
- Poznavanje njihovega jezika.

- O navadah življenja, komunikaciji z Romi, o veščinah spodbujanja Romov k socializaciji (opravljanju dolžnosti) ...
- Manjka predvsem dovolj časa, da bi jih zadostno informirala in se lahko pogovorila in razložila vse potrebno.
- Mislim, da oni potrebujejo znanja in informacije!
- Znanje romskega jezika.
- Imamo malo stikov z Romi, zato za enkrat nismo še imeli težav.
- Informacija o njihovih dohodkih.
- Poznavanje sorodstvenih vezi, okolja, načina življenja.
- Primanjkuje mi znanja o sporočanju slabih novic. Romska populacija se na slabe novice specifično odziva. Imajo zelo nizek prag prenašanja neprijetnih življenjskih situacij.

Za učinkovitejše sodelovanje strokovnih delavcev pri izvajanju zdravstvenih in drugih storitev v romski skupnosti smo na podlagi zgoraj opisanih ugotovitev, usmeritev in izraženih potreb program zasnovali širše in za različne ciljne skupine strokovnih delavcev. V program se lahko vključijo vsi strokovni delavci, ki delajo z Romi na različnih področij, kot so sociala, zdravstvo, šolstvo, prav tako predstavniki romske skupnosti, uradniki, organizatorji izobraževanj, predstavniki različnih inštitucij, društev in drugi. Tako bo možno z uspešnim medinstitucionalnim sodelovanjem in dobrim poznavanjem ciljne skupine Romov zagotoviti dolgoročne uspehe. Program poudarja tudi pomembni izhodišči za uspešno delo z Romi, in sicer motivacija Romov za aktivno vključevanje v načrtovane aktivnosti in razvoj komunikacijskih veščin pri skupnem izvajanju aktivnosti.

V programu smo opredelili štiri module, ki s svojimi cilji prispevajo k spoznavanju ciljne skupine (zgodovina in tradicionalne vrednote Romov, socialni položaj Romov) in razvijanju odnosov in ustreznih komunikacijskih veščin za delo z Romi.
Program bodo izvajali pripadniki romske skupnosti, mediatorji in sociologi ter predstavniki organizacij, ki so pri svojem dolgoletnem delu z Romi izkušeni sogovorniki pri izvedbi teoretičnega in praktičnega dela programa.

Program za strokovne delavce traja 16 ur in obsega 4 module:

- Življenje Romov, nekoč in danes,
- Med pravicami in dolžnostmi ter medinstitucionalno povezovanje,
- Medkulturnost in odnosi znotraj nje ter
- Komuniciranje, vzroki konfliktov in konstruktivne poti reševanja le-teh.

3. CILJNA SKUPINA

V program se lahko vključijo vsi strokovni delavci, ki delajo z Romi na različnih področij, kot so sociala, zdravstvo, šolstvo, prav tako predstavniki romske skupnosti, uradniki, organizatorji izobraževanj, predstavniki različnih inštitucij, društev in drugi.

4. CILJI PROGRAMA

4. 1 Splošni cilji programa:

- Usposabljanje strokovnih delavcev za kakovostno delo z romsko populacijo,
- spoznavanje temeljnih značilnosti ciljne skupine Romov, njihove kulture ter razumevanje potreb romske skupnosti za lažje in bolj kakovostno delo s to ciljno skupino,
- usvajanje praktičnih znanj za zviševanje kakovosti in učinkovitosti dela z romsko populacijo in
- spodbujanje za odgovorno multikulturno sodelovanje, preseganje stereotipov ter boljšo komunikacijo med različnimi kulturami.

4. 2 Cilji po področjih

Program je sestavljen iz štirih vsebinskih modulov.

4.2.1. Cilji po področjih v prvem modulu

ŽIVLJENJE ROMOV, NEKOČ IN DANES
Udeleženec:

- se seznani s cilji in potekom programa;
- izrazi svoja pričakovanja v zvezi s programom;
- določi individualne izobraževalne cilje;
- zviša raven poznavanja romskega življenja in razumevanja romske kulture;
- zna ovrednotiti odnos večinske populacije in medijev do romske skupnosti;
- se poskuša vživeti v kožo pripadnikov in pripadnic romske skupnosti;
- krepi sobivanje med romskimi skupnostmi in večinskim prebivalstvom;
- razume in zna ovrednotiti predsodke, stereotipe v povezavi z romsko skupnostjo;
- razume, kako lahko prispeva k premišljenemu in aktivnemu delovanju proti diskriminaciji pripadnikov in pripadnic romske skupnosti.

4.2.2. Cilji po področjih v drugem modulu

MED PRAVICAMI IN DOLŽNOSTMI TER MEDINSTITUCIONALNO POVEZOVANJE
Udeleženec:

- spozna delo centrov za socialno delo pri delu z romsko populacijo v skladu z zakonodajo;

- se seznani s starostno strukturo Romov glede na naselja in tipe bivališč v lokalnem okolju;
- spozna nediskriminatoren odnos socialnega delavca pri polivalentnem socialnem delu in vključevanju Romov v širšo družbeno skupnost;
- spozna oblike sodelovanja centrov za socialno delo z drugimi institucijami v okolju pri reševanju romske tematike;
- spozna platformo e-RR (e Roma Resource) kot vir informacij pri svojem delu;
- seznani se z izobraževalnimi institucijami in aktualnimi projekti, ki se za ciljno skupino Romov izvajajo v lokalnem/nacionalnem okolju.

4.2.3. Cilji po področjih v tretjem modulu

MEDKULTURNOST IN ODNOSI ZNOTRAJ NJE
Udeleženec:

- razume razliko med večkulturnostjo in večetničnostjo;
- spozna procese socializacije romske skupnosti;
- se seznani s hitrimi spremembami v romskih naseljih, ki so vse bolj etnično in kulturno raznolika;
- se seznani z načini reševanja romske tematike, ki ni zgolj vezana na romska naselja, temveč tudi na bližnjo (okoliške vasi) in širšo okolico (lokalna skupnost oz. regija);
- se seznani z ukrepi in pristopi za hitrejšo integracijo Romov v slovensko družbo.

4.2.4. Cilji po področjih v četrtem modulu

KOMUNICIRANJE, VZROKI KONFLIKTOV IN KONSTRUKTIVNE POTI REŠEVANJA LE-TEH
Udeleženec:

- spozna osnovna teoretična izhodišča komuniciranja;
- pridobi znanja o vzrokih za konflikte;
- razume posebnosti konfliktov pri Romih;
- zaveda se pomembnosti vključevanja tretjih oseb za reševanje konfliktov med Romi;
- razume prednosti mediacije;
- pridobi znanja za izvajanje mediacije;
- spozna osnovne romske izraze kot pripomoček za prepoznavanje nevarnosti.

5. TRAJANJE PROGRAMA

Program obsega 16 ur organiziranega usposabljanja v učilnici v okviru štirih samostojnih vsebinskih modulov, izvede se v okviru dveh srečanj, pri čemer med posameznimi srečanji poteka samorefleksija.

6. POGOJI ZA VPIS, NAPREDOVANJE, DOKONČANJE PROGRAMA

6. 1 Vpisni pogoji

V program se lahko vključijo vsi strokovni delavci, ki se pri svojem delu srečujejo z Romi.

6. 2 Pogoji za napredovanje

V programu udeleženci napredujejo, če opravijo predvidene aktivnosti, s katerimi dokazujejo samostojno delo (vaje, naloge) in napredovanje v znanju.

6. 3 Pogoji za dokončanje programa

Pogoji za dokončanje programa so:

- aktivno sodelovanje pri izpeljavi programa (pri organiziranem in samostojnem učenju);
- priprava samostojnih/skupinskih izdelkov, s katerimi udeleženci dokazujejo prenos usvojenega znanja v prakso;
- 80-odstotna udeležba v izobraževanju.

B. POSEBNI DEL

7. ORGANIZACIJA IZOBRAŽEVANJA

Organizacija izvedbe programa se natančno določi v okviru izvedbenega kurikuluma, ki ga pripravi organizacija, izvajalka programa. Ključno je, da se izvajalec pri izvedbi programa v največji možni meri prilagodi udeležencem programa.

7. 1 Časovna razporeditev

Izobraževanje poteka po vnaprej določenem urniku. Najbolj optimalna časovna razporeditev poteka izobraževanja je enkrat tedensko po osem ur, v dveh zaporednih srečanjih. Možna je tudi drugačna časovna razporeditev, npr. tedenska izvedba v krajših časovnih enotah ali izvedba na štirinajst dni med posameznima srečanjema.

7. 2 Zagotavljanje pogojev za izvedbo programa

7.2.1. Kraj izvedbe in materialni pogoji

Kraj izvajanja programa naj bo čim bližje prebivališču oz. delovnemu mestu udeležencev.
Materialni pogoji naj bodo skladni s sodobnimi pristopi v izobraževanju odraslih, ki so določeni za kakovostno izvedbo neformalnih programov usposabljanja.

7. 3 Priporočeno število udeležencev

V posamezno skupino se vključi najmanj 15 in največ 25 udeležencev.

7. 4 Vključevanje udeležencev

Udeleženci se v program vključujejo zaradi lastne želje po izboljšanju znanj in prepoznavanju pozitivnih učinkov usposabljanja za bolj kakovostno delo s ciljno skupino Romov. Animacija in pridobivanje udeležencev potekata na različne načine v sodelovanju z organizatorjem ter organizacijami za izobraževanje odraslih ter lokalnimi institucijami, katerih delo je povezano z Romi in njeni zaposleni potrebujejo znanja, ki jih program omogoča.

7. 5 Priporočene oblike za izvajanje

Pri izvajanju programa se skladno z vsebinami in ciljno skupino uporabljajo samostojne in skupinske oblike sodelovanja predavateljev ter udeležencev.

7. 6 Metodično-didaktična priporočila

Ključne značilnosti programa so **odprti kurikulum, povezovanje med vsebinskimi področji** in **aktivno vključevanje udeležencev** pri izvajanju programa, kar zagotavlja optimalno doseganje ciljev. V programu prevladuje konstruktivistično učenje. V učnem procesu udeleženec sam z učiteljem in drugimi udeleženci ter sodelujočimi premisli, ovrednoti in posploši izkušnjo, ki si jo je pridobil. Tako udeleženec poleg dejstev in vsebine ponotranji tudi načela, postopke in tehnike, ki jih uporablja kritični mislec, pa tudi vrednote, načine ter postopke ustvarjalnega učenja.

7.6.1. Priporočene metode dela

Pri izvajanju programa se uporabljajo naslednje metode dela: predstavitve, delo v manjših skupinah, metoda nevihte možganov, metoda snežne kepe, izkustveno učenje, ogledi kratkih filmov, ki jim sledi analiza oz. razprava, analiza časopisnih izrezkov in člankov, študija primerov političnih/zakonskih dokumentov, vaje, refleksije itd.

7.6.2. Temeljna načela izpeljave programa

- **Na udeleženca osredinjen učni proces**
  Izhodišče za načrtovanje in samo učenje so potrebe in interesi, izraženi pri pogovoru s posameznimi udeleženci – strokovnimi delavci. Upoštevamo njihovo znanje, izkušnje, sposobnosti, pripravljenost za učenje in zahteve delovnega mesta. Udeleženci programa ves čas sodelujejo pri načrtovanju, izvajanju in vrednotenju učenja, naloga predavatelja pa je, da jim pomaga razporediti, povezati, premisliti in ovrednotiti posamezne stopnje učenja.
- **Povezanost učnih vsebin z delovnim in življenjskim okoljem udeležencev ter načelo učiteljevega vživljanja v delo in kulturo udeležencev**
  Učenje poteka ob vsebinah, ki so za udeležence zanimive in/ali pomembne za njihovo delo ter strokovno rast.

8. KATALOG ZNANJ

8. 1 Vsebine programa

Zap. št.	Naslov vsebinskega sklopa	Trajanje v šolskih urah
1.	Življenje Romov, nekoč in danes	4
2.	Med pravicami in dolžnostmi ter medinstitucionalno povezovanje	4
3.	Medkulturnost in odnosi znotraj nje	4

4.	Komuniciranje, vzroki konfliktov in konstruktivne poti reševanja le-teh	4

Osnovni program je možno nadgraditi z modulom 5. Osnove romskega jezika, ki traja 4 šolske ure.

8. 2 Standardi znanja in spretnosti

pozna, razume, prepozna, loči, razlikuje, zna ovrednotiti, ovrednoti, zna identificirati

Temeljni vsebinski sklopi	Podpodročje ali podsklopi	Znanja in spretnosti
Življenje Romov, nekoč in danes	1.1 Temeljna znanja o Romih	- seznani se z zgodovino Romov - seznani se z demografskimi podatki o Romih v Sloveniji - spozna simbole romske skupnosti - seznani se z romskim jezikom, obrtjo in poklici Romov
	1.2 Temeljne pravne podlage v povezavi z romsko skupnostjo	- seznani se s pravnimi podlagami, ki urejajo položaj romske skupnosti v Sloveniji
	1.3 Stereotipi in predsodki o Romih	- pozna najpogostejša napačna prepričanja o Romih

Med pravicami in dolžnostmi ter medinstitucionalno povezovanje	2.1 Pravice in dolžnosti	- seznani se s starostno strukturo Romov glede na naselja in tipe bivališč v lokalnem okolju - spozna področja dela z Romi na centrih za socialno delo - seznani se z Zakonom o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev in s pravico do prejemanja denarne socialne pomoči - spozna obveznosti, ki jih morajo izpolnjevati upravičenci do denarne socialne pomoči - seznani se s pravico do otroškega dodatka ter oblikami izplačil v primerih romske populacije - seznani se s številom nezakonskih rojstev in s postopkom priznavanja starševstva ter sklenitvah preživnine - seznani se z obravnavo mlajših Romov, storilcev kaznivih dejanj in izvrševanjem vzgojnih ukrepov - spozna socialno delo med in po prestajanju zaporne kazni - seznani se z družinskim nasiljem in ukrepi prepovedi približevanja - spozna nediskriminatoren odnos socialnega delavca pri polivalentnem socialnem delu
	2.2 Medinstitucionalno povezovanje	- spozna oblike sodelovanja centra za socialno delo z Rdečim Križem, Karitasom, Zavodom za zaposlovanje, izobraževalnimi institucijami v lokalnem okolju - spozna oblike sodelovanja centrov za socialno delo pri vključevanju Romov v izobraževanje

	2.3 Izobraževalne možnosti za Rome	- seznani se z izobraževalnimi institucijami in aktualnimi projekti, ki se za ciljno skupino Romov izvajajo v lokalnem/nacionalnem okolju - spozna platformo e-RR kot vir informacij pri svojem delu z romsko skupnostjo
Medkulturnost in odnosi znotraj nje	3.1 Temeljna znanja o večkulturnosti	- razume razliko med večkulturnostjo in večetničnostjo - pozna procese socializacije znotraj romske skupnosti - pozna različne pojavne oblike diskriminacij
	3.2 Ukrepi in pristopi za hitrejšo integracijo Romov v večinsko družbo	- seznani se z ukrepi/pristopi slovenske policije za bolj kakovostno delo s to ciljno skupino - seznani se z Nacionalnim programom ukrepov za Rome Vlade RS za obdobje 2010–2015
Komuniciranje, vzroki konfliktov in konstruktivne poti reševanja le-teh	4.1 Vzroki konfliktov	- spozna sestavine komunikacijskega sistema - pozna načine komuniciranja - razume vzroke konfliktov - pozna posebnosti reševanja konfliktov znotraj romske skupnosti
	4.2 Konstruktivne poti reševanja konfliktov	- pozna načela komuniciranja z Romi oz. v večkulturni skupnosti - spozna in razume mediacijo kot obliko reševanja sporov - spozna potek (faze) mediacije - spozna osnovne romske izraze kot pripomoček za prepoznavanje nevarnosti

9. PREVERJANJE IN OCENJEVANJE ZNANJA IN SPRETNOSTI

V programu se preverja in ocenjuje doseganje standardov znanj, opredeljenih s programom. Preverjanje in ocenjevanje poteka sproti skozi celotno trajanje programa pisno in ustno (z vajami, nalogami) ter opazovanjem dela posameznikov pri izpeljavi nalog. Preverjajo in ocenjujejo predavatelji, ki izvajajo program. Zaključnega preizkusa znanj program ne zahteva.

10. KADROVSKI POGOJI, KI JIH MORAJO IZPOLNJEVATI IZVAJALCI IZOBRAŽEVALNEGA PROGRAMA

Vsi izvajalci programa usposabljanja izobraževalcev morajo izpolnjevati naslednje splošne pogoje:

- VI. ali VII. stopnja izobrazbe ustrezne družboslovne smeri (pedagoške, andragoške, sociološke, psihološke) glede na temo oz. vsebino;
- vsaj V. stopnja izobrazbe za izvajanje modula o življenju Romov, prednost naj ima predavatelj/-ica z romskimi koreninami;
- vsaj 3 leta delovnih izkušenj v izobraževanju odraslih;
- vsaj 3 leta izkušenj z delom s ciljno skupino Romov;
- temeljno znanje uporabe računalnika (Word, Internet, e-pošta, PPT).

11. LISTINA

Ob zaključku programa udeleženci prejmejo potrdilo o udeležbi v programu, v katerem so navedeni podatki o izvajalski organizaciji, podatki za identifikacijo udeleženca, ime programa, vsebine in trajanje programa v urah. To potrdilo ni javna listina.

12. UČNO GRADIVO

Za izvajanje programa učitelji uporabljajo:

- pripravljeno učno gradivo za udeležence;
- predstavitve (zapisi ppt) za ustrezno podajanje vsebin;
- vaje, naloge, primere, DVD-zapise, spletne vire ter druge ustrezne materiale.

13. SESTAVLJALCI PROGRAMA

- mag. Gabi Ogulin Počrvina, Razvojno izobraževalni center Novo mesto
- Brigita Herženjak, Razvojno izobraževalni center Novo mesto

14. VIRI

- KLOPČIČ,Vera (2007). Položaj Romov v Sloveniji: Romi in Gadže. Ljubljana: Inštitut za narodnostna vprašanja.
- HORVAT, J. (2011). Romska skupnost v Sloveniji: zgodovina in kultura Romov. Murska Sobota: Zveza Romov Slovenije in Romani union Murska Sobota.
- ZADRAVEC, J. (1991). Demografska in socialna podoba Romov v Sloveniji, Romi na Slovenskem, Razprave in gradivo 25, Ljubljana.
- Drugo poročilo vlade Republike Slovenije o položaju romske skupnosti v Sloveniji – Poročilo o izvajanju Zakona o romski skupnosti v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 33/2007) in Nacionalnega programa ukrepov za Rome Vlade Republike Slovenije za obdobje 2010-2015 (21.11.2012). Številka: 09501-7/201/6, Ljubljana.
- Zdravje 2020, Temeljna evropska izhodišča za vsevladno in vsedružbeno akcijo za zdravje in blagostanje (SZO 2014): http://czr.si/files/zdravje-2020.pdf.
- ZUPANČIČ TISOVEC, Brigita, OVSENIK, Marija (2010). Izboljšanje dostopnosti do zdravstvenih storitev za Rome na področju Dolenjske: specialistično delo, Založnik B. Zupančič-Tisovec.
- RAZVOJNO IZOBRAŽEVALNI CENTER NOVO MESTO (2015): Analiza anketnega vprašalnika o medkulturnih odnosih, arhiv zavoda RIC Novo mesto, Novo mesto.